[2024] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 782: 2024 ਆਈਐਨਐਸਸੀ 661

ਸੂਰਜ ਸਿੰਘ ਗੁੱਜਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2024 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 3731)

30 ਅਗਸਤ 2024

[ਸੁਧਾਂਸ਼ੂ ਧੂਲੀਆ ਅਤੇ ਅਹਸਾਨੁਦੀਨ ਅਮਾਨੁੱਲਾ, ਜੇਜੇ.]

ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 323, 324 ਅਤੇ 325 ਆਰ/ਡਬਲਯੂ. ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 29.01.2024 ਨੂੰ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਖਮੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਝਗੜੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਹੈੱਡਨੋਟਸ

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 – ਯੂ/ਐਸ.ਐਸ 323, 324 ਅਤੇ 325 ਆਰ/ਡਬਲਯੂ.ਐਸ.34 - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਧਾਰਾ 142 - ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਘਟਨਾ - ਸਜ਼ਾ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੱਦ:

ਫੈਸਲਾ: ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 2 ਅਤੇ 3 ਦੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹੀ ਸਟੈਂਡ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 1 ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 4, ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਚਾਚਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 323 ਅਤੇ 325 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਮਿਣਤੀਯੋਗ ਹਨ ਪਰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 324 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਮਿਣਤੀਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਹੈ, ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਬਹੁਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਿਆ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗੈਰ-ਮਿਣਤੀਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ ਅਤੇ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਆਦਿ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਘਟਨਾ 20.05.2011 ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਾਪਰੀ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਬਲਦਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ

ਸੂਰਜ ਸਿੰਘ ਗੁੱਜਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ।

ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਸਮਝੌਤਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਪੱਖ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ 'ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ' ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਭ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 4, 5, 6, 7]

ਕੇਸ ਲਾਅ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਰਾਮਗੋਪਾਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਪੀ. ਰਾਜ [2021] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 249 : **(2022) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 531 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।**

ਮੁਰਲੀ ਵੀ. ਸਟੇਟ [2021] 1 ਐਸਸੀਆਰ 201 : **(2021) 1 ਐਸਸੀਸੀ 726;** ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ। **(2020) 18 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 777;** ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ **(2021) 18 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 534;** ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸਨ ਅਯੰਗਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਮਲਾ ਦੇਵੀ ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ। **(2019) 4 ਐਸਸੀਸੀ 456;** ਰਾਮਾਵਤਾਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਐਮ.ਪੀ. [2021] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 499: **(2022) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 635 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।**

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860; ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ।

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 323; ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 324; ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 325; ਝਗੜੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ; ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ; ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਅਪਰਾਧ; ਗੈਰ-ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਅਪਰਾਧ; ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ; ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਘਟਨਾ; ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142।

ਕੇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2024 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3731

2013 ਦੇ ਸੀਆਰਐਲਏ ਨੰਬਰ 1999 ਵਿੱਚ ਜਬਲਪੁਰ ਵਿਖੇ ਐਮ.ਪੀ. ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੀਟ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 26.12.2023 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ੀ

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀਕਸ਼ਾ ਸੱਗੀ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਕੁਮਾਰ, ਰਿਤੂਪਰਨ ਉਨਿਆਲ, ਕੇ ਅਨਿਲ ਸਿੰਘ, ਰਾਮ ਲਾਲ ਰਾਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਕੀਲ।

ਡੀ.ਐਸ. ਪਰਮਾਰ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮ੍ਰਿਣਾਲ ਗੋਪਾਲ ਐਲਕਰ, ਅਭਿਮਨਿਊ ਸਿੰਘ ਜੀ.ਏ., ਸੌਰਭ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰੂਤੀ ਵਰਮਾ, ਨਯਨ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸ਼ਿਵੰਗ ਜੈਨ, ਸੱਤਿਆਜੀਤ ਕੁਮਾਰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਲਈ ਵਕੀਲ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਆਦੇਸ਼

ਹੁਕਮ

ਛੁੱਟੀ ਮਨਜ਼ੂਰ।

2. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾਵਾਂ 323, 324 ਅਤੇ 325 ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ, ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। 26.12.2023 ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

3. ਹੁਣ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 29.01.2024 ਦੀ ਸਮਝੌਤਾ-ਡੀਡ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਖਮੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਝਗੜੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੋ।

ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਪੈਰੇ 12 ਤੋਂ 17 ਤੱਕ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਡੀਡ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

“12. ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਧਿਰ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਚਾਚਾ ਅਤੇ ਭਤੀਜਾ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾਲ, ਪਹਿਲੀ ਧਿਰ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਸੁਲ੍ਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

13. ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਧਿਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਚਾਚਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਧਿਰ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਪਹਿਲੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਮੁਆਫ਼ੀ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

14. ਕਿ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਧਿਰ ਨੇ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

15. ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡਰ, ਦਬਾਅ, ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

16. ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਧਿਰ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਧਿਰ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਵਿਚਕਾਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖੇ

17. ਉਪਰੋਕਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਲ੍ਹਾ-ਸਫ਼ਾਈ ਨਾਲ ਸੁਲਝਾ ਲਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ ਦੂਜੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।"

4. ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ 22.04.2024 ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਇਆ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ 'ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ' ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ 'ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਕਰਨ' ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਸਟੈਂਡ ਬਾਰੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਹਲਫ਼ਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਦੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੀ ਹੈ, ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਚਾਚਾ ਹੈ, ਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਟੈਂਡ ਲਿਆ ਹੈ।

5. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 323 ਅਤੇ 325 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਹਨ ਪਰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 324 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਅਪਰਾਧ ਹੈ।

6. ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਗੈਰ-ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ। ਧਿਰਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਗੈਰ-ਮੁੜ-ਮਿਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। **(ਦੇਖੋ: ਮੁਰਲੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (2021) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 726; ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2020) 18 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 777)** ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਬਹੁਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਿਆ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗੈਰ-ਮੁੜ-ਮਿਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। **(ਵੇਖੋ: ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (2021) 18 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 534;**

ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸਨ ਆਇੰਗਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਮਲਾ ਦੇਵੀ ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (2019) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 456; ਰਾਮਾਵਤਾਰ ਬਨਾਮ ਐਮਪੀ ਰਾਜ (2022) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 635)

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜ਼ਖਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ ਅਤੇ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਆਦਿ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਗੈਰ-ਮੁਕਾਬਲੇਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. (ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ) ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਰਾਮਗੋਪਾਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ. ਐਮ.ਪੀ. (2022) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 531** ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ:

"19. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 320 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਉਲਟ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ-"ਕੰਪਾਊਂਡੇਬਲ" ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ, ਧਾਰਾ 320 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਅਸੀਂ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਆਪਕ ਵਿਸਤਾਰ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ:

19.1. ਸਮਾਜ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ;

19.2. ਸੱਟ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ;

19.3 ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਦੀ ਸਵੈਇੱਛਤ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ

19.4 ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਆਚਰਣ, ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਚਾਰ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਨਜਿੱਠ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਡੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।

7. ਸਾਡੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਘਟਨਾ 20.05.2011 ਨੂੰ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਾਪਰੀ ਜਿੱਥੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਬਲਦਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ

ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਪੱਖ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਭ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ, ਨੂੰ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

8. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹਨ, ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ।

ਸਿਰਲੇਖ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ: ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ)